

BRAUL – tradicionalna igra planinskog Banata

Intervju sa Anom Kosi vodila je Lusija Elena Popa

Učiteljica Ana Koci, sada u penziji, svoj posao obavljala je u selu Borlova, podno „Muntele Mića“. Pored rada u školi, posvetila se i kulturnom životu kao instruktor plesa, zajedno sa suprugom Nikolajem Kosijem, nastavnikom, etnologom, instruktorom i koreografom.

U intervjuu temišvarskom listu, koreograf Toma Francesku je rekao: „Borlova je, bez preterivanja, bila i ostala najvažniji koreografski centar u Banatu. Tamo svi plešu; prvo što nauče je da plešu. ” Na osnovu ovoga, recite nam o neobuzdanoj strasti meštana za plesom.

Narodna igra i strast meštana sela da mu stalno daju život datira još iz najranijih vremena hrišćanstva i vezuje se za lokalne verske običaje tog vremena. Igralo se na svetoj zemlji, odnosno u porti crkve, čak i na Dan mrtvih, koji pada za Rumune, dan posle Vaskrsa. U Borlovoj postoji izreka predaka „Deca prvo uče da igraju, pa da hodaju!“. Ovu strast prema narodnoj i staroj igri deca prvo osećaju u našem selu, postajući deo DNK zajednice koja se prenosi vekovima i ne gubi na originalnosti i autentičnosti, uprkos tehnologiji koja danas dominira.

Folkloristi tvrde da planinski banatski brau u svom korenu ima pastirsku igru. Koje argumente biste mogli da iznesete u prilog ovoj tvrdnji?

Svaki seljački tradicionalni ples počinje sa „brau“. Specifičan je za planinskog seljaka, koji se u proleće penje sa ovčama u planine, a u jesen silazi u Borlovu, kao nevesta koja ide ka oltaru obećanja i nade. Seljačke tradicionalne igre, uključujući i brau, organizovane su po silasku pastira sa ovčama sa planine, na zimu, odnosno u periodu od septembra do aprila, kada pastiri ponovo idu na planinu sa životinjama. Kako je njihovo zanimanje bilo glavni izvor egzistencije, čitav društveni život zajednice bio je programiran oko i u direktnoj vezi sa pastirima i njihovim načinom života. Možemo sa sigurnošću da konstatujemo da je planinski banatski „brau“ rođen sa pastirom.

Sa divljenjem se govori posebno o „Starom Brau“. Kakvu posebnu vrednost ovo ima u hijerarhiji igara na selu za vreme praznika?

Svaki tradicionalni ples počinje sa "starim brauom", koji igraju samo muškarci, ali usput su bile i žene, po jedna za svakog muškarca, na levoj strani. „Stari brau“ je mnogo budniji od drugih igara. Ponekad su neki mladi, dobri igrači, u pauzi između plesova, pokrenuli izazov da

pokažu šta znaju i kako znaju da igraju. Tako su počeli da na najbolji i najelegantniji način predstavljaju različite „braure“ koji su za divljenje onih koji gledaju.

Poznato je da ste zajedno sa suprugom Nikolajem Kosijem promovisali bogatstvo borlovačkih igara u okruženju, zemlji i inostranstvu. Sećam se uspeha Banat Brau na Festivalu 1977. godine, na nacionalnom nivou. Da li biste mogli da nastavite niz najvažnijih uspeha uvežbanih ansambala?

Borlovini plesni ansambli su četiri puta osvajali titule laureata zemlje, sa prvom nagradom i zlatnom medaljom na amaterskim umetničkim takmičenjima, kao i mnoge druge i treće nagrade; predstavljali su državu na Balkanskom i Jadranskom festivalu; napravili su brojne turneje po zemlji, pozivani su na razne događaje.

Važno je promovisati kulturno blago rumunskih narodnih igara. U našem slučaju, čuveni „brauri“ može postati pravi seoski brend. Postavlja se pitanje kako stanovnici današnjeg sela doprinose očuvanju ovog blaga?

U selu Borlova danas se nastavlja nasleđe narodne igre. Ljubav prema igri i narodnim nošnjama, kao i njihovo očuvanje, nalaze se u strasti mladih i sadašnjih stanovnika koji se na velike praznike samoinicijativno oblače u narodne nošnje i započinju igre kao u davna vremena, u duhu tradicije koju sam takođe promovisala. Takođe, plesna grupa koju smo ja i moj suprug trenirali proteklih godina, nastavlja sa radom i danas, imajući za instruktora mog sestrića Georgija Cocija, na koga sam prenela osećaj uvažavanja narodne igre.